

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Facultatea de Istorie

Istoria Bizanțului

Titular curs/seminar – Conf. univ. dr. Bogdan-Petru Maleon

Specializarea

Licență – Istorie

An de studiu II, semestru I

Nr. de ore de curs – 28, nr. de ore de seminar – 14

Obiectivele cursului:

Cursul de Istoria Bizanțului propune o abordare deopotrivă tematică și cronologică, fără ca accentul să cadă pe însușirea mecanică a unor date istorice. Se urmărește în primul rând înțelegerea specificului unei civilizații de la care spațiul românesc a împrumutat o serie de elemente legate de organizarea politică și bisericească, dar și în ceea ce privește simbolurile, ritualurile sau concepțiile asupra puterii.

Metode de predare: Prelegerea academică, conversația euristica, demonstrația, comparația.

Mod de evaluare: Activitatea din timpul semestrului (Participarea la cursuri și seminarii, intervenții, lucrări practice) 30%. Răspunsul final (Examinare orală) 60%.

Tematica cursului: În cadrul acestei discipline sunt analizate marile probleme ale istoriei bizantine, precum:

1. Introducere. Tematică. Bibliografie.
2. Posteritatea Bizanțului.
3. Periodizarea istoriei bizantine. Populația. Teritoriul. Factorii de mediu.
4. „Sinteza bizantină”. Ideologia politică. Instituțiile. Diplomația.
5. Supraviețuire și expansiune în perioada romano-bizantină.
6. Moșterea iustiniană. Epopeea lui Heraclius.
7. Impactul bizantino-arab.

- 8-9. Epoca iconoclastă.
10. Imperiul în perioada Macedonenilor.
11. Refacerea din perioada Comnenilor. Cruciadele.
12. Cultura bizantină. Învățămintul.
- 13-14. Bizanțul Paleologilor. Prăbușirea statului. Căderea Constantinopolului.

Tematica seminarului: Seminarul va aborda o serie de teme actuale în cadrul cercetărilor privind istoria Bizanțului precum:

1. Introducere. Tematică. Bibliografie.
2. Succesiunea imperială – între tradiția romană și modelul occidental.
3. Viața privată a împăraților bizantini.
4. Politica matrimonială a suveranilor bizantini.
5. Locul Constantinopolului în cadrul istoriei bizantine.
6. Habitatul urban și rural.
7. Igiena și epidemiile.
8. Marile epidemii: Ciuma.
9. Alimentația și crizele frumentare.
10. Structura familiei (căsătoria, distribuirea autorității, copiii).
11. Condiția femeii în Bizanț.
12. Atitudinile față de moarte.
13. Cultul morților în lumea ortodoxă.
14. Concluzii.

Bibliografie:

- Ahrweiler, Hélène, *Byzance: les pays et les territoires*, London, 1976.
- Idem, *Ideologia politică a Imperiului Bizantin*, București, 2002.
- Angold, Michael, *The Byzantine Empire (1025-1204)*, London-New York, 1984.
- Idem, *A Byzantine Government in Exile. Government and Society Under the Laskarids of Nicaea (1204-1261)*, Oxford, 1975.
- Idem, *The Fourth Crusade. Event and Context*, London, 2003.

- Ariès, Philippe și Duby, Georges, *Istoria vieții private*, București, 1993, vol. I-II.
- Bănescu, N., *Chipuri din istoria Bizanțului*, București, 1974.
- Idem, *Istoria Imperiului Bizantin*, vol. I -II, București, 2000-2003.
- Berstein, Serge, Milza, Pierre, *Istoria Europei*, vol. II, Iași, 1998..
- Brătianu, Gheorghe, I., *Privilegés et franchises municipales dans l'Empire Byzantin*, Paris - București, 1936.
- Idem, *Studii bizantine de istorie economică și socială*, Iași, 2003.
- Bréhier, Louis, *Vie et mort de Byzance*, Paris, 1969.
- Idem, *Les institutions de l'Empire byzantin*, Paris, 1970.
- Idem, *Civilizația bizantină*, București, 1994.
- Brezeanu, Stelian, *O istorie a Imperiului Bizantin*, București, 1981, 2005.
- Cavallo, Guglielmo (coord.), *Omul bizantin*, Iași, 2000.
- Dagron, G., *Empereur et prêtre. Etude sur le „césaropapisme” byzantin* Paris, 1996.
- Diehl, Charles, *Figuri bizantine*, vol I-II, București 1969.
- Idem, *Istoria Imperiului Bizantin*, Craiova, 1999.
- Idem, *Teodora. Împărăteasa Bizanțului*, București, 1991.
- Cavallo, Guglielmo (coord.), *Omul bizantin*, Iași, 2000.
- Ducellier, Alain, *Bizantinii. Istorie și cultură*, București, 1997.
- Idem, *Byzance et le monde orthodoxe*, Paris, Armand Colin, 1986.
- Grabar, André, *Iconoclasmul bizantin. Dosarul arheologic*, București, 1991.
- Haldon, J. H., *Byzantium in the Seventh Century*, Cambridge, 1990.
- Iorga, Nicolae, *Ce este Bizanțul. Conferințe*, Vălenii de Munte, 1939.
- Idem, *Istoria vieții bizantine*, București, 1974.
- Idem, *Sinteza bizantină. Conferințe și articole despre civilizația bizantină*, București, 1972.
- Idem, *Bizanț după Bizanț*, București, 1992.
- Kaplan, Michel, *Bizanț*, București, 2010.
- Le Goff, Jacques (coord), *Omul medieval*, Iași, 1999.
- Idem, *Evul Mediu și nașterea Europei*, Iași, 2005.
- Lemerle, Paul, *Istoria Bizanțului*, București, 1998.

- Lossky, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă* București, 1993.
- Idem, *Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare*, București, 1996.
- Miquet, André, *Islamul și civilizația sa*, București, 1994.
- Nicol, Donald M., *Împăratul fără moarte, viața și legenda lui Constantin Paleologul, ultimul împărat al romanilor*, Iași, 2003.
- Idem, *The Last Centuries of Byzantium (1261-1453)*, London, 1972.
- Obolensky, Dimitri, *Un commonwealth medieval: Bizanțul*, București, 2002.
- Ostrogorsky, Georges, *Histoire de l'Etat Byzantin*, Paris, 1969.
- Platon, Alexandru-Florin, Rădvan, Laurențiu, Maleon, Bogdan-Petru, *O istorie a Europei de Apus în Evul Mediu. De la Imperiul Roman târziu la marile descoperiri geografice*, Iași, 2010.
- Roux, Jean-Paul, *Regele. Mituri și simboluri*, București, Editura Meridiane, 1998.
- Runciman, Steven, *Căderea Constantinopolului. 1453*, București, 1991, 2011.
- Tatakis, Basile, *Filosofia bizantină*, București, 2010.
- Treadgold, Warren, *O scurtă istorie a Bizanțului*, București, 2003.
- Idem, *O istorie a statului și societății bizantine*, Vol I-II, Iași, 2004.
- Vasiliev, A. A., *Histoire de l'Empire byzantin*, vol. I-II Paris, 1932.

Dicționare

- Bria, Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă*, București, 1994.
- Dașcov, S. B., *Dicționar de împărați bizantini*, București, 1999.
- Eliade, Mircea, Culianu, Ioan, P., *Dicționar al religiilor* (cap. *Creștinismul*), București, 1993.
- Le Goff, Jacques, Schmitt, Jean-Claude, *Dicționar tematic al Evului Mediu occidental*, Iași, 2002.

Izvoare narative

- *Antologia palatină*, ediție de Viorica Golinescu, București, 1988.
- Chalcocondil, Laonic, *Expuneri istorice*, ediție de V. Grecu, București, 1968.

- Comnena, Ana, *Alexiada*, trad. de Marina Marinescu, vol. I-II, București, 1977.
- Constantin Porfirogenetul, *Carte de învățătură pentru fiul său Romanos*, ediție de V. Grecu, București, 1971.
- Ducas, *Istoria turco-bizantină (1341-1462)*, ediție de V. Grecu, București, 1958.
- Mauriciu, *Arta militară*, ediție de H. Mihăescu, București, 1970.
- Procopiu din Cesareea, *Războiul cu goții*, ediție de H. Mihăescu, București, 1963.
- Idem, *Istoria secretă*, ediție de H. Mihăescu, București, 1972.
- Psellos, Mihail, *Cronografia. Un veac de istorie bizantină (976-1077)*, ediție de Radu Alexandrescu, Iași, 1998.
- Teofilact Simocata, *Istorie bizantină. Domnia împăratului Mauricius 582-602*, ediție de H. Mihăescu, București, 1985.